

GEGROEID IN DE 20STE EEUW

- DE NIEUWE KERKELIJKE BEWEGINGEN -

De bewegingen die zich samen hebben gepresenteerd in Den Bosch op Pinksteren 1999, zijn in september begonnen met een lange reeks presentaties aan priesters, pastorale werk(st)ers, diakens en ander kerkelijk kader in dekenale en diocesane vergaderingen in Nederland. Voor deze presentaties hebben vertegenwoordigers van deze bewegingen op 12 september 2000 onderstaande tekst samengesteld. Deze tekst was voorbereid door Jozef Horsthuis, Agnes van Zeeland en Kees Slijkerman.

1. INITIATIEF VAN GELOVIGEN

We zijn blij dat u ons vandaag in de gelegenheid stelt ons verhaal te vertellen als bewegingen in de Kerk.

Dat er lekenbewegingen zouden komen hing de afgelopen eeuw in de lucht. In de eerste decennia van de 20ste eeuw ontstonden er al een aantal en reeds in de jaren dertig riep Pius XI de leken gelovigen op tot Katholieke Actie. Vóór, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog kwamen er steeds meer bij. Los van elkaar en zonder veel bekendheid.

Toen volgde het concilie. Met name door een interventie van kardinaal Suenens kwam in het document over de Kerk een passage over de charismatische gaven die zomaar door de Heilige Geest gegeven worden aan gelovigen. Er werd ook een Pauselijke Raad voor de Leken opgericht.

Deze feiten leken eerst weinig te betekenen, maar bleken een deur open te zetten voor nieuwe ontwikkelingen in de universele kerk. Er ontstonden nog meer kerkelijke bewegingen en nieuwe gemeenschappen. Opvallend is bij elke nieuwe beweging dat het initiatief niet uitgaat van een parochie of bisdom maar van gelovigen die zich persoonlijk geroepen weten.

2. OPSOMMING

In vogelvlucht volgt hier een kleine opsomming.

Twee evangeliserende Mariale bewegingen ontstonden reeds in 1917 en 1921. De Ridderschap van de Onbevleete, begonnen bij Kolbe, en vanuit Ierland het Legioen van Maria.

Vroegbloeiërs waren ook de gemeenschappen van de Foyer de Charité, in 1936 in Frankrijk begonnen, en de Focolare-beweging die in 1943 in Italië ontstond. Terzelfdertijd begonnen op Mallorca de Cursillo's en in de jaren vijftig, door de priester Don Giussano

in Milaan, de beweging Comunione e Liberazione.

Jean Vanier begon in de jaren zestig in Noord Frankrijk met de Arkgemeenschappen (waarvan ook Henry Nouwen lid werd) en stichtte in 1971 samen met Marie-Hélène Mathieu de beweging 'Geloof en Licht'. In 1964 startte in de krottenwijken van Madrid de Neocatechumenale Weg en in 1972 in Parijs de gemeenschap Emmanuel.

Vanaf 1967 verspreidde de charismatische vernieuwing zich wereldwijd in de R.K. Kerk. Een stroming die eerder al in andere kerken bestond en die een veelvoud aan nieuwe gemeenschappen en nieuwe evangelisatie zou gaan voortbrengen. Het zwaartepunt van de Katholieke Charismatische Vernieuwing lag in de beginjaren in de Verenigde Staten, waar in 1968 ook de Marriage Encounterbeweging ontstond.

Een van de weinige bewegingen die alleen in Nederland voorkomen begon eind jaren zeventig: de Werkgroep Katholieke Jongeren (WKJ).

Al deze bewegingen zijn nu in de Nederlandse kerk aanwezig en hebben zich er min of meer uitgebreid. Bij de Katholieke Charismatische Vernieuwing en ook bij de Focolare zijn in Nederland enige duizenden gelovigen actief betrokken. Aan de Marriage Encounter-weekends hebben al een paar duizend mensen meegedaan. De WKJ en de gemeenschap Emmanuel Nederland hebben een vrij grote actieve kern. De andere bewegingen zijn minder omvangrijk in Nederland maar daarom niet minder belangrijk. Elke beweging heeft een eigen charisma, een eigen rol in het geheel van de Kerk.

VRAAG

U moet van heel deze ontwikkeling in de loop van de jaren het een en ander gemerkt hebben,

via de media en wellicht via enkelingen in uw omgeving. De media zijn natuurlijk selectief in wat ze berichten en de enkelingen van wie u merkte dat ze bij een beweging betrokken zijn kunnen ook maar een beperkt beeld geven. Graag horen we van u wat u tot nu toe van deze bewegingen hebt gemerkt en bieden we u gelegenheid uw informatie veelzijdiger te maken.

3. KENMERKEN

Nu er zoveel bewegingen zijn, valt ook te onderscheiden waar het in die bewegingen vooral om gaat. De kenmerken van de eerste christenen zijn er over het algemeen wel terug te vinden: ‘trouw aan het onderwijs dat de apostelen gaven, en aan de onderlinge gemeenschap, het breken van het brood en het gebed’ (Handelingen 2,42). Wat zijn nog meer hun gemeenschappelijke kenmerken, wat is hun constante, te midden van hun verscheidenheid?

Al deze bewegingen begonnen heel klein, soms slechts bij één. Mensen groepeerden zich rond een evangelische boodschap die in hun hart oplaaide. Een deelboodschap die werkelijkheid werd in hun leven en hen leidde naar het hart van Jezus Christus. Die boodschap vroeg om een antwoord en een engagement. Maar ze geloofden erin, en velen geloofden erin – ook als dat offers vroeg. Of het ontstaan van deze bewegingen, naar het oordeel van de bisschoppen ook echt een werking van de Heilige Geest was, dat moest toen nog blijken. *(Dat is hét criterium waarop de bisschoppen moeten oordelen over charisma's. Vgl. Vaticanum II, LG 12 en AA 3; KKK 800-801)*

4. NADERING

Deze bewegingen wilden deel uitmaken van de R.K. Kerk. Daarom moesten ze zich presenteren. Dat is ook gebeurd. Elk van deze bewegingen heeft op een gegeven moment contact met de bisschoppen gezocht. Buiten de R.K. Kerk zijn in de loop der eeuwen ook tal van vergelijkbare bewegingen en groepen ontstaan, ook in Nederland. Zij bleven veelal buiten elk kerkverband, als onafhankelijke parakerkelijke organisatie, of ze werden een nieuw kerkgenootschap. In de Protestantse wereld en in de Pinksterbeweging is doorgaans geen bovenplaatselijk gezag waar ze bij kunnen aankloppen.

De Kerk helpt ons de deelboodschap binnen de hele boodschap te beleven, de bisschoppen helpen ons de hele kudde te blijven zien en onze plaats daarin te vinden.

Veel bisschoppen hebben de nieuwe bewegingen en gemeenschappen soms plaatselijk, soms regionaal ontvangen en wat gestuurd. (Zo heeft ook de Nederlandse bisschoppenconferentie in 1988 een verklaring over de rooms-katholieke charismatische vernieuwing gepubliceerd.) Tenslotte kwamen ze allemaal in contact met Rome, met de Pauselijke Raad voor de Leken of met de paus zelf, die af en toe ook een toespraak tot vertegenwoordigers van een beweging hield. Daar ging dan een stimulans van uit en het hielp de plaatselijke bisschoppen hun houding te bepalen. Zo is er de laatste vijf en twintig jaar heel wat gebeurd waardoor de bewegingen zich door de bisschoppen bevestigd weten.

VRAGEN

Hebt u deze groei van bewegingen waargenomen? Bent u zelf met deze bewegingen in aanraking gekomen? Hebt u een bepaalde houding aangenomen? Is het u een vraag in hoeverre we hier met de Heilige Geest te doen hebben? (Vgl. Vaticanum II, LG 12 en AA 3; KKK 800-801)

INVOEGING

En toen kwam het jaar 1998. De Heilige Vader nam een initiatief. Hij nodigde ons uit, niet elk apart maar alle gezamenlijk. De bewegingen ervoeren deze samenkomst op Pinksterzaterdag in mei 1998 als een feest van eenheid. Er waren 250.000 deelnemers uit ruim vijftig nieuwe bewegingen en gemeenschappen. De paus hield een historische toespraak*.

‘Vandaag begint er voor u een nieuwe fase’, zei hij, ‘die van kerkelijke rijpheid’. ‘De Kerk verwacht van u “rijpe” vruchten van gemeenschap en inzet.’ De paus stimuleerde de bewegingen meer met elkaar op te trekken, zich aan de Kerk te presenteren en uit te gaan over de hele wereld om het evangelie te verkondigen.

Dat feest in Rome sloeg zo aan dat er daarna op nationaal niveau soortgelijke bijeenkomsten werden georganiseerd. Zo werd in Den Bosch in 1999 een groot Pinksterfeest gehouden waarin vijftien bewegingen zich presenteerden. Er waren 3500 deelnemers.

Voor ons was dit een eerste echt samengaan dat bevruchtend heeft gewerkt. In de periode daarna hebben we ons afgevraagd: hoe nu verder? Regelmatig dook daarbij de vraag op wat deze bewegingen betekenen voor de parochies. Wat zouden ze de parochies kunnen bieden?

In overleg met de bisschoppen hebben we toen besloten ons eerst eens te presenteren aan het kerkelijk kader.

Is er iets in ons verhaal dat appelleert? Bij u persoonlijk of in uw parochie? Hoe sluit heel deze ontwikkeling van bewegingen aan bij uw parochie? Kunnen wij onze diensten aanbieden in een ontvankelijkheid over en weer? En als we in heel deze ontwikkeling iets van Gods Voorzienigheid herkennen, kunnen we dan samen ontdekken op welke wijze we er verder mee dienen te gaan tot opbouw van de Kerk?

VRAGEN

Vertegenwoordigers van deze bewegingen,
12 september 2000

*De volledige tekst van die historische toespraak van de paus staat als 0060 op www.stucom.nl.

Meer over deze en andere bewegingen:
www.stucom.nl/bewegingen,
0017, 0220,
0314 (websites),
0115
en de hele rubriek *Nieuwe kerkelijke bewegingen*
op www.stucom.nl

Dit is document 0314 op www.stucom.nl